

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12392/2022
31.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник у поступку по ревизији Марица Петровић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије - Министарство привреде, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Крагујевцу и ЈП „Путеви Србије“ а.д. Београд, и умешача на страни тужених Општина Баточина, коју заступа правобранилац Општине Рача, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 289/22 од 24.05.2022. године, у седници одржаној 31.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 289/22 од 24.05.2022. године у одбијајућем делу из ставова другог и четвртог изреке и става петог изреке.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу П 81/20 од 24.09.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена Република Србија, Министарство привреде да исплати тужиоцу на име накнаде штете износ од 1.074.645,60 динара са законском затезном каматом од 24.09.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу у коме је тужилац тражио да му се исплати још износ од 460.562,40 динара (разлика потраживаног износа од 1.535.208,00 динара и досуђеног износа из става првог изреке од 1.074.645,60 динара) са законском затезном каматом од 23.05.2014. године до исплате. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена Република Србија, Министарство привреде да тужиоцу исплати на име изгубљене добити износ од 2.026.941,69 динара са законском затезном каматом од 24.09.2021. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу у коме је тужилац тражио да му се досуди још износ од 3.521.425,88 динара (као разлика потраживаног износа од 5.548.367,57 динара и досуђеног износа из става трећег изреке од 2.026.941,69 динара) са законском затезном каматом од 05.08.2014. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у односу на туженог ЈП „Путеви Србије“ а.д. Београд којим је тражио да се овај тужени солидарно са туженом Републиком Србијом, Министарство привреде обавезе да му на име накнаде штете исплати износ од 1.535.208,00 динара са законском затезном

каматом од 23.05.2021. године до исплате, као и на име изгубљене добити износ од 5.548.367,57 динара са законском затезном каматом од 05.08.2014. године до исплате. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена Република Србија да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу оод 356.462,51 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 289/22 од 24.05.2022. године, укинута је пресуда Вишег суда у Крагујевцу П 81/20 од 24.09.2021. године и пресуђено тако што је ставом првим изреке делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена Република Србија, Министарство привреде да тужиоцу исплати на име накнаде штете износ од 1.074.645,60 динара са законском затезном каматом од 24.09.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу од потраживаног износа од 1.535.208,00 динара до досуђеног износа из претходног става, односно за износ од 460.562,40 динара са законском затезном каматом од 23.05.2014. године до исплате. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена Република Србија, Министарство привреде да тужиоцу исплати на име изгубљене добити износ од 2.026.941,69 динара са законском затезном каматом од 24.09.2021. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу од потраживаног износа од 5.548.367,50 динара до досуђеног износа из претходног става, односно за износ од 3.521.425,88 динара са законском затезном каматом од 05.08.2014. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у односу на туженог ЈП „Путеви Србије“ АД Београд којим је тражио да се овај тужени солидарно са туженом Републиком Србијом, Министарством привреде обавезе да му на име накнаде штете исплати износ од 1.535.208,00 динара са законском затезном каматом од 23.05.2021. године до исплате, као и на име изгубљене добити износ од 5.548.367,57 динара са законском затезном каматом од 05.08.2014. године до исплате. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена Република Србија да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 380.439,68 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у одбијајућем делу, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правноснажну другостепену пресуду у побијаном делу на основу члана 403. став 2. тачка 3. и члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23, у даљем тексту ЗПП), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца неоснована.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању које је утврдио другостепени суд након отварања расправе, тужилац је био власник катастарских парцела број .. и .. у КО Баточина ..., обе са уделом од 2/3 идеална дела. На катастарској парцели број .. површине 0.22,65 ха тужилац је имао регистровану предузетничку радњу ауто-отпад почев од 04.12.2009. године. Овај ауто-отпад је имао приступ са локалне саобраћајнице која је била у истом нивоу са парцелом на којој се налазио. Решењем о експропријацији од 24.07.2014. године потпуно је експроприсана тужичева парцела бр. .. КО Баточина ... ради изградње државног пута 1. реда - аутопута Крагујевац – Баточина на траси постојећег

магистралног пута М-1 и тужиоцу је за то исплаћена новчана накнада у износу од 2.708.041,93 динара дана 12.12.2014. године. Наставак извођења радова на изградњи прве А фазе овог аутопута предвиђен је уговором о наставаку извођења радова од 03.07.2012. године чије су уговорне стране Република Србија – Министарство економије и регионалног развоја у својству наручиоца радова, ЈП „Предузеће за изградњу Града Крагујевца“ као предузећа за изградњу и ЈП „Путеви Ужице“ из Ужица у својству извођача. Приликом изградње приступне саобраћајнице за наведени аутопут у току 2012. године, на основу налаза и мишења судских вештака архитектонске и саобраћајне струке, утврђено је да је дошло до тога да је парцела тужиоца остала испод нивоа те локалне саобраћајнице у просеку за 1 метар (висинска разлика) која је пројектована и извредена са попречним падом према изграђеном бетонском каналу. Изградњом ове саобраћајнице парцела тужиоца на којој се налазио ауто-отпад није била угрожена у смислу плављења атмосферским водама са јавне површине, али је проблем плављења парцеле настао због изградње насипа на суседној парцели, чиме је предметна парцела остала у депресији (рупи) у односу на локалне парцеле. При том не постоји приступна рампа за савладавање ове висинске разлике због чега је онемогућена вертикална проходност за меродавна возила (ауто-дизалице и ауто-пресе) намењена за ову врсту делатности. Након изградње аутопута тужиоцу је било отежано обављање делатности ауто-отпада због немогућности уласка тешке механизације на наведену парцелу, због чега се пословање ауто-отпада обављало у осетно смањеном обиму. Према усвојеном Плану детаљне регулације аутопута Крагујевац – Баточина, предметна парцела је одсечена од директног прилаза аутопуту, због чега је онемогућен улазак на парцелу за специјализоване камионе који доносе материјал на ауто-отпад и који су од суштинског значаја за тужиочево пословање. Тужилац се није обраћао извођачу радова – фирми ЈП „Путеви Ужице“ због изградње насипа и немогућности прилаза парцели на којој је ауто-отпад. Услед атмосферских падавина које су се десиле 2013. године и током поплава 22.05.2014. године тужилац је претрпео штету јер се вода задржавала на парцели, због чега су половни ауто-делови на отпаду кородирали. На основу налаза и мишљења судског вештака машинске струке утврђено је да је вредност ових ауто-делова пре оштећења износила 2.266.734,00 динара, а да је њихова вредност после оштећења (услед деловања воде, влаге и корозије) 731.526,00 динара, што значи да стварна штета због оштећења половних ауто-делова износи 1.535.208,00 динара. Такође, у периоду од отварања ауто-отпада (04.12.2009. године) до 15.11.2012. године тужилац је остваривао просечни годишњи приход од 1.396.176,10 динара, а након 15.11.2012. године није остваривао никакве приходе. Тужилац је одјавио радњу 10.04.2015. године, а ауто-отпад није преместио на друго место јер више није имао финансијских средстава да се бави наведеном делатношћу. Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке утврђена је висина тужиочеве изгубљене добити због престанка обављања делатности у износу од 2.895.630,98 динара (за период од 15.11.2012. године до дана исплате накнаде за експроприсану непокретност 12.12.2014. године). Висина изгубљене добити би у наредне три године износила укупно 2.652.734,59 динара, што у збиру чини износ од укупно 5.548.365,54 динар на дан вештачења 19.03.2017. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца за накнаду стварне штете и изгубљене добити коју је претрпео за период до дана исплате новчане наканде за експроприсану непокретност (до 12.12.2014. године) у износима утврђеним вештачењем, које је умањио за 30% за колико је утврдио да је тужиочев допринос настанку штете. Према становишту овог суда, допринос тужиоца је у томе што није предузео ништа да смањи штету, односно

што се није обратио извођачу радова да отклони узрок штете – висинску разлику која је настала приликом изградње приступне саобраћајнице за аутопут због које тужилац није био у могућности да обавља своју делатност као раније, затим што није изместио ауто-отпад на друго место иако је знао да ће његова парцела бити експроприсана ради изградње аутопута и што није склањао ауто-делове са отпада када је дошло до падавина како би избегао да исти кородирају и буду оштећени. Из наведених разлога другостепени суд је применом члана 192. Закона о облигационим односима умањео утврђене новчане износе по траженим видовима штете за допринос тужиоца, налазаћи да је одговорност за насталу штету на туженој Републици Србији (надлежном министарству) као наручиоцу радова за изградњу аутопута. У односу на туженог ЈП „Путеви Србије“ АД Београд је одбио тужбени захтев због недостатка пасивне легитимације јер је утврђено да овај тужени није био извођач радова на спорној деоници аутопута.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда засновано је на правилној примени материјалног права.

Наиме, према одредби члана 154. став 1. Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Према одредби члана 155. овог закона, штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и наношење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета). Према одредбама члана 189. ЗОО, оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи, а висина штете се одређује према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја кад закон наређује што друго (ставови 1. и 2.), а при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковм радњом или пропуштањем (став 3.). У погледу накнаде материјалне штете важи принцип потпуне накнаде који је прописан чланом 190. ЗОО према коме ће суд, узимајући у обзир и околности које су наступиле после проузроковања штете, досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у коме би се налазила да није било штетне радње или пропуштања. Овај принцип важи у случају искључиве одговорности штетника, док у ситуацији када је оштећеник допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била исти има право само на сразмеран део штете према одредби члана 192. став 1. ЗОО. У ситуацији подељене одговорности, када је немогуће утврдити који део штете потиче од оштећеникове радње, суд ће досудити накнаду водећи рачуна о околностима случаја. Према одредби члана 207. ЗОО, наручилац и извођач радова на непокретности солидарно одговарају трећем лицу за штету која му настане у вези са извођењем тих радова.

У конкретном случају утврђено је да је због изградње приступне саобраћајнице током 2012. године за потребе деонице аутопута Крагујевац – Баточина тужилац претрпео материјалну штету због немогућности приступа одређених возила и тешке механизације његовој парцели .. КО Баточина ... на којој је тада обављао делатност ауто-отпада, а услед настанка земљишне депресије изазване висинском разликом његове парцеле и изграђене саобраћајнице. Ова висинска разлика је настала због подизања насипа на суседној парцели, а пропуст извођача радова је у томе што ради савладавања настале висинске разлике није изградио одговарајућу приступну рампу за одређена возила неопходна за делатност ауто-отпада. Због такве ситуације, тужилац је

делатност ауто-отпада обављао у осетно смањеном обиму у односу на период пре изградње наведене саобраћајнице, а почев од 15.11.2012. године није више обављао делатности и није остваривао приходе. Такође, након обилних падавина које су се десиле 2013. године и у мају 2014. године (када је дошло и до поплава) тужилац је претрпео штету у виду оштећења половних ауто делова који су се налазили на отпаду и које је ту продавао.

У ситуацији када тужилац није тужио извођача радова (односно поднео је тужбу у овој правној ствари против правног лица за које је утврђено да није био извођач радова на спорној деоници аутопута на којој се налазила његова парцела), правилно је другостепени суд утврдио одговорност тужене Републике Србије као наручиоца радова применом члана 207. ЗОО. С обзиром на то да тужени ЈП „Путеви Србије“ АД Београд није био извођач радова на спорној деоници аутопута, иста није пасивно легитимисан због чега је правилно побијаном пресудом одбијен тужбени захтев у односу на овог туженог.

Супротно наводима ревизије, Врховни суд налази да је другостепени суд правилном применом одредби члана 192. ЗОО нашао да је тужилац као оштећени допринео настанку оба вида материјалне штете, прихватајући као правилно становиште суда да је настанку штете на ауто-деловима тужилац допринео на начин што их у време падавина и поплава није склонио са ауто-отпада иако је знао за проблем задржавања воде и влаге због висинске разлике терена, нити их је на било који начин заштитио од корозије и даљег продања. Такође, није предузео никакве мере за одвођење задржаване воде са своје парцеле. Таквим пасивним држањем, односно нечињењем тужилац је свесно допринео да поједини ауто-делови кородирају и пропадну. Међутим, како је основни узрок штете у радовима на непокретности који су довели до тога да тужиочева парцела остане испод ниво пута и да се због тога накупљала вода, по оцени ревизијског суда правилно је другостепени суд водећи рачуна о околностима случаја определио допринос тужиоца настанку штете са 30%, у којој сразмери је умањио утврђену висину обичне штете од 1.535.208,00 динара и досудио му по овом основу износ од 1.074.645,30 динара.

У погледу изгубљене добити за коју је тужилац доказао да ју је трпео због несумњиво смањеног обима посла услед немогућности приступа његовој парцели специјалних камиона и механизације који су од значаја за пословање ауто-отпада, другостепени суд је правилно оценио да је и ову врсте штете тужилац могао да смањи обраћањем извођачу радова са примедбама на изведене радове, а посебно са захтевом за изградњу одговарајуће приступна рампе његовој пацели. Овакво неангажовање и пасивност тужиоца као предузетника који ништа не чини и не обраћа се наручиоцу и извођачу радова како би указао на отежане услове обављања своје привредне делатности након завршених радова на изградњи приступне саобраћајнице аутопуту, другостепени суд је правилно оценио као његов допринос настанку штете у истом проценту као и за обичну штету и у том проценту умањио утврђени износ изгубљене добити од 2.895.630,98 динара, досуђујући му по овом основу износ од 2.026.941,69 динара. При томе је правилно оценио да тужиоцу припада накнада за ову врсту штете за период почев од дана када је тужилац престао да остварује приходе од своје делатности (15.11.2012. године) па до исплате новчане накнаде за експроприсану непокретност (12.12.2014. године) јер од тог момента тужилац свакако више не би могао да обавља делатност ауто-отпада и да по том основу остварује приходе, без обзира што је своју предузетнички радњу одјавио тек 10.04.2015. године.

У погледу навода ревизије о року доспећа затезне камате на досуђене износе материјалне штете, Врховни суд налази да је иста правилно досуђена тужиоца од дана првостепеног пресуђења у ситуацији када је висина штета утврђења вештачењем пре доношења судске одлуке, али тужилац на којем је терет доказивања није предложио ново вештачење како би доказао висину штете у време доношења судске одлуке према одредби члана 189. став 2. ЗОО.

Из свих изложених разлога, нису основани ревизијски наводи тужиоца о погрешно примењеном материјалном праву.

Зато је Врховни суд одлучио као у изреци ове пресуде, применом члана 414. став 1. ЗПП.

Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**